

Analyse Versterking Landelijke
Infrastructuur Amateurkunst (VLIAK)
2025

Inhoud

Samenvatting	3
Focuspunten	3
Uitdagingen	3
1 Achtergrond en aanleiding	4
2 De regeling <i>Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst 2025</i>	5
3 De deelnemende partijen en hun projecten	7
4 De kernambities	9
5 Doelstellingen	11
6 Resultaten, impact en effecten	13
7 Doelgroepen en activiteiten	15
8 Samenwerking	18
9 De toekomst van verdere versterking van amateurkunst	20

Samenvatting

Sinds 2021 wordt met rijksregelingen geïnvesteerd in de versterking van amateurkunst. De regelingen ondersteunen activiteiten die betrekking hebben op het versterken van de amateurkunstbeoefening, op een duurzame versterking van de ondersteuningsinfrastructuur en op de versterking van de landelijke discipline-ondersteuning.

Direct na de coronaperiode lag de nadruk op herstel en zichtbaarheid van de amateurkunstgroepen (*Herstelgelden*), vervolgens op een toekomstbestendig amateurkunstveld, samenwerking, netwerkvorming, monitoring en kennisdeling (*pilots Nationaal Akkoord Amateurkunst*). Met de subsidieregeling *Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst 2025 (VLIAK 2025)* ligt de focus nu op versterking van de ondersteuningsstructuur voor amateurkunstbeoefening. Dit rapport is een analyse van de 30 plannen van 26 aanvragers.

De regeling richt zich op drie doelgroepen met elk een eigen aandachtsgebied:

- **Paragraaf 2:** Disciplinegerichte ondersteuning gericht op landelijke amateurkunstkoepels;
- **Paragraaf 3:** Inhoudelijke versterking infrastructuur gericht op provinciale steuninstellingen;
- **Paragraaf 4:** Inhoudelijke versterking infrastructuur op thema's gericht op culturele instellingen.

Er zijn vijf inhoudelijke kernambities gebruikt als kader: 1) iedereen in Nederland die dat wil doet aan cultuurbeoefening, 2) cultuurbeoefening in al haar diversiteit is zichtbaar en gewaardeerd door de samenleving 3) amateurkunstgroepen zijn vitaal en toekomstbestendig 4) amateurkunstgroepen zijn zich bewust van hun waarde en rol in de samenleving en 5) er zijn voldoende artistiek begeleiders en kunstdocenten. De eerste drie ambities krijgen veel aandacht in de plannen, maar de ambities rond bewustzijn van maatschappelijke waarde en over artistiek kader krijgen nog weinig aandacht.

Focuspunten

De plannen van *VLIAK 2025* laten zien dat de koepels zich vooral richten op belangenbehartiging, artistieke en organisatorische kwaliteit, verjonging en digitale kennisdeling. De provinciale instellingen zetten in op netwerken, communicatie, toekomstbestendig verenigen en talentontwikkeling. De culturele instellingen met een thematische aanpak focussen op experiment, inclusie, jongeren en nieuwe vormen van cultuurbeoefening.

Uitdagingen

In de plannen komen de uitdagingen van de sector naar voren. Ondersteuners moeten beter met elkaar afstemmen en duidelijkere afspraken maken over rolverdeling wat betreft structurele financiering, een tekort aan kader, zwakke zichtbaarheid (en daarmee legitimiteit). Die afspraken zijn nodig om samen verder te bouwen aan een stevige landelijke infrastructuur voor amateurkundersteuning.

1 Achtergrond en aanleiding

Vanuit het ministerie van OCW krijgt de ondersteuning van amateurkunst sinds 2021 meer aandacht en wordt er geïnvesteerd in activiteiten die bijdragen aan een dynamische infrastructuur van samenwerkende landelijke koepels, provinciale instellingen en andere culturele organisaties.

Na de coronapandemie groeide de wens en noodzaak voor een landelijk dekkende en samenhangende ondersteuning voor amateurkunstbeoefening. Daarvoor werden een aantal regelingen ingesteld. Eerst voor de landelijke amateurkunstkoepels (*Coronaondersteuning 2020*), later ook voor provinciale ondersteuningsinstellingen (*Herstelgelden 2022*) en weer later ook voor lokale instellingen (*Pilot Nationaal Akkoord Amateurkunst 2024*).

2 De regeling *Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst 2025*

In april 2025 opende het Fonds Cultuurparticipatie (FCP) de regeling *Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst 2025 (VLIAK 2025)* voor koepels, provinciale instellingen en andere culturele instellingen. Het fonds wil met deze regeling structureel investeren in sectorontwikkeling en vernieuwing van de amateurkunst. Het zegt daarover:

'De wens en noodzaak voor een landelijk dekkende ondersteuning voor het amateurkunstenveld groeit. De verbetering van de samenwerking en samenhang tussen overheidslagen en bestaande ondersteuners, is daar onderdeel van.'

In totaal is in de regeling *VLIAK 2025* een budget van 3.034.000 euro beschikbaar. De looptijd van de projecten is 1 oktober 2025 tot 31 maart 2027.

De regeling kent drie paragrafen (in het vervolg P2, P3 en P4) voor de verschillende deelnemende partijen met steeds andere achterliggende doelen:

- **Paragraaf 2: Disciplinegerichte ondersteuning gericht op landelijke amateurkunstkoepels.** Deze plannen moeten antwoord geven op de vraag wat nodig is in de sector, welke acties en ondersteuning daarvoor wenselijk zijn en welke rol de koepel daarin kan vervullen.
- **Paragraaf 3: Inhoudelijke versterking infrastructuur gericht op provinciale steuninstellingen.** Hiermee beoogt FCP de samenwerking tussen provinciale steuninstellingen, professionele amateurkunstorganisaties en amateurkunstgroepen te stimuleren. Deze activiteiten bevorderen cultuurbeoefening, versterken netwerken en verbinden de lokale ondersteuning.
- **Paragraaf 4: Inhoudelijke versterking infrastructuur op thema's gericht op culturele instellingen.** Bij deze paragraaf staat net als in paragraaf 3 samenwerking centraal: tussen professionele organisaties die werken in de amateurkunstsector, met één of meer amateurkunstgroepen of een collectief van (culturele) professionals en een provinciale steuninstelling of amateurkunstkoepel. Projecten werken aan het ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten die de amateurkunstsector versterken en hebben vooral oog voor de toekomstbestendigheid van de amateurkunstgroepen en -beoefenaars. Zo draagt deze paragraaf bij aan de vitaliteit van de sector.

Bij de vierde paragraaf worden drie thema's benoemd waaraan men kan werken:

- Het betrekken en versterken van informele amateurkunstgroepen en/of niet formeel georganiseerde amateurs die in groepsverband cultuur beoefenen;
- Het bevorderen van de deskundigheid en beroepspraktijk van (cultureel) professionals die met amateurkunstgroepen werken;
- Het stimuleren van talentontwikkeling binnen amateurkunstgroepen en/of -verbanden die cultuur beoefenen op een aantoonbaar hoog niveau, en een ontwikkelstap willen maken zonder de intentie om professional te worden.

De regeling kent een mooie verdeling van aandachtsgebieden: landelijke discipline- ondersteuning, inhoudelijke versterking infrastructuur en inhoudelijke versterking infrastructuur op thema's, aansluitend bij de rollen en taken van landelijke, provinciale en lokale instellingen. Samenwerking is in de paragrafen 3 en 4 een belangrijke voorwaarde. In paragraaf 2 wordt dat niet expliciet benoemd, wat opvallend is voor een regeling met de naam *Versterking Landelijke Infrastructuur Amateurkunst 2025*. Het FCP zegt met de regeling structureel te willen ondersteunen. Een belangrijk signaal: want veel deelnemende partijen hebben behoefte aan een meerjarig perspectief.

3 De deelnemende partijen en hun projecten

De gehonoreerde aanvragen per paragraaf

Paragraaf 2: discipline gerichte ondersteuning	
Koepelorganisatie	Projectnaam
Danslink	De kunst van grenzeloos dansen
Koornetwerk Nederland	Versterken landelijke infrastructuur van samenizingend Nederland
STIDOC (Stichting Textiel Informatie & Documentatie Centrum)	Community Project 2025
KNMO (Koninklijke Nederlandse Muziek Organisaties)	De KNMO 2026 – voor alle amateurmuzikanten
VAT (Visie Amateurtheater)	Vat op het veld
Fotobond	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
NOVA (Nederlandse Organisatie voor Audiovisuele Amateurs)	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
FFGN (Federatie van Folkloristische Groepen Nederland)	Disciplinegerichte ondersteuning voor amateurkunstkoepels
Circuspunt	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
Paragraaf 3: inhoudelijke versterking infrastructuur	
Provinciale instelling	Projectnaam
Keunstwurk (Friesland)	Jongerenparticipatie in Friesland
Vrijdag (Groningen)	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
Instituut Kunst en Cultuur Drenthe	Samen sterk voor Amateurkunst
Rijnbrink (Overijssel)	Ruimte voor versterking, vernieuwing, zichtbaarheid!
Cultuur Oost (Gelderland)	Meedoen is de Kunst!
Kubus (Flevoland)	Cultureel Flevoland op de kaart
ZIMIHC (Utrecht)	Van Praten over naar Samen Doen
Plein C (Noord-Holland)	Samen Sterker
Kunstgebouw (Zuid-Holland)	Samen Sterker
Cultuurkwadraat (Zeeland)	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
Kunstloc (Brabant)	VLIAC Brabant 26
Huis voor de Kunsten (Limburg)	Versterking landelijke infrastructuur amateurkunsten (geen projectnaam)
Paragraaf 4: Inhoudelijke versterking infrastructuur op thema's ¹	
Culturele instellingen	Projectnaam
Flarden2025 (Friesland)	LÛD, de magie van samen muziek maken

1. Ten tijde van dit schrijven is nog één aanvraag in behandeling

Westland Cultuurweb (Zuid-Holland)	Van versterken wat er is naar bouwen wat nog mist
Cultuurschakel Den Haag	Samen op weg naar Start to sing
Dirigentenwerkplaats Utrecht	Bouwen aan de Basis
VAT (Visie Amateurtheater)	De derde Akte
Keunstwurk (Friesland)	Doorontwikkeling Mienskipmethode
Rijnbrink (Overijssel)	Samen blijven blazen
Bosch Parade (Brabant)	Kunst en Zorg: Mankement als Motor
Plein C (Noord-Holland)	Plein C COLLABS

Er zijn 30 plannen gehonoreerd van 26 aanvragers; 4 aanvragers hebben twee aanvragen gehonoreerd gekregen. Sommige projectnamen geven kernachtig weer wat en hoe er iets staat te gebeuren. In *Samen sterk voor Amateurkunst*, *Samen blijven blazen*, *Van Praten over naar Samen Doen*, *Samen op weg naar Start to sing* en *LÛD, de magie van samen muziek maken* klinkt de samenwerking door. Misschien ook simpelweg verklaarbaar doordat in de regeling samenwerking een belangrijk aandachtspunt is. In de plannen komt een uitwerking van samenwerking sterk naar voren: bottom-up en behoefte gestuurd werken wordt veel genoemd.

De diversiteit in deelnemers van P4 is groot: een landelijke koepel, lokale organisaties, lokale organisaties met een landelijke werking en provinciale ondersteuningsinstellingen. Welke aanknopingspunten dat voor vergelijk, samenhang en afstemming levert, en welke toegevoegde waarde het heeft lees je hierna.

In de provincies Friesland, Utrecht en Zuid-Holland zijn in P3 en P4 elk drie projecten gehonoreerd, in de provincies Brabant, Overijssel en Noord-Holland elk twee en in de overige provincies één. In de provincies met meerdere projecten geeft dat aanleiding voor afstemming, samenhang en wellicht ook samenwerking. Het is interessant om te monitoren wat het oplevert wanneer er meerdere projecten tegelijkertijd in één provincie plaatsvinden.

4 De kernambities

In de regeling wordt gevraagd te werken aan minimaal één van de vijf in 2022 geformuleerde inhoudelijke kernambities. Die kernambities zijn:

- 1 **Iedereen in Nederland die dat wil doet aan cultuurbeoefening**, individueel of in groepsverband. Het aanbod sluit aan op de vraag, (h)erkent en stimuleert talenten en is toegankelijk, inclusief en veilig.
- 2 **Cultuurbeoefening in al haar diversiteit is zichtbaar en wordt gewaardeerd door de samenleving**, zodat mensen gestimuleerd worden om deel te nemen.
- 3 **Amateurkunstgroepen (cultuurbeoefening in groepsverband in alle vormen) zijn vitaal en toekomstbestendig**. Ze sluiten aan bij nieuwe vormen van cultuurbeoefening en er zijn voldoende vrijwilligers.
- 4 **Amateurkunstgroepen zijn zich bewust van hun waarde en rol in de samenleving** en hebben de vaardigheden en tools om deze in te zetten. Er zijn zowel in de praktijk als beleidsmatig verbindingen tussen andere domeinen (zoals welzijn, zorg, en sport) en amateurkunstgroepen.
- 5 **Er zijn voldoende artistiek begeleiders/artistiek kader en kunstdocenten**, en deze hebben een aantrekkelijke beroepspraktijk.

In de plannen worden vooral de eerste drie kernambities vaak genoemd, kernambities 4 en 5 zijn minder genoemd.

Aantal keren genoemde kernambities

	Discipline ondersteuning P2	Inhoudelijke ondersteuning P3	Inhoudelijke ondersteuning op thema's P4	Totaal
Kernambitie 1	6	9	6	21
Kernambitie 2	6	8	5	19
Kernambitie 3	8	9	4	21
Kernambitie 4	2	6	1	9
Kernambitie 5	3	5	2	10
Totaal	25	37	18	80

De koepels kennen een duidelijke focus op de eerste drie ambities en geringe inzet op ambities 4 en 5. Ze richten zich gemiddeld op 2 à 3 kernambities. Ze hebben veel aandacht voor de beoefenaars, zowel individueel als in groepsverband en hun ondersteuners. Dat is mede te verklaren doordat ze vaak groepen en individuen als lid in hun eigen achterban hebben.

Bij de provinciale instellingen is de aandacht wat meer gespreid met een voorkeur voor de eerste 3 kernambities; zij beschrijven 3 à 5 kernambities. Dat de provinciale instellingen over het algemeen een veelzijdig palet aan ambities beschrijven, past bij hun vaak brede opdracht van amateurkundersteuning. Ook de brede formulering van de regeling nodigt uit tot breed opgezette plannen. Men richt zich in de plannen ook op een veelzijdige groep deelnemers zoals beleidsmakers, ondersteuners, artistieke professionals, (informele) groepen en individuele makers.

Ook de culturele instellingen (P4) hebben een duidelijke voorkeur voor de eerste 3 ambities; zij beschrijven gemiddeld 1 à 2 kernambities. Hun wat meer gerichte aanpak laat zich wellicht verklaren door de thema-gerichte aanpak van deze paragraaf.

Naast ambities die gaan over inhoudelijke versterking, zijn er ook vijf kernambities geformuleerd die betrekking hebben op de infrastructuur van de ondersteuning. Die maken geen onderdeel uit van de regeling *VLIAK 2025* maar kunnen daar wel invloed van ondervinden. De vijf ambities luiden:

- Landelijk zijn er koepelorganisaties die zich inzetten voor sectorontwikkeling en discipline specifieke/interdisciplinaire ondersteuning van amateurkunstgroepen en professionalisering;
- In alle gemeenten zijn voldoende cultuurcoaches (combinatiefunctionarissen) of een ondersteunende organisatie waar amateurkunstgroepen en andere cultuurbeoefenaars terecht kunnen actief. Ook zijn er lokaal passende, toegankelijke en betaalbare voorzieningen en financiële ondersteuning voor amateurkunstgroepen;
- In alle provincies is een steuninstelling of ondersteunende organisatie actief die zich inzet voor het versterken van cultuurbeoefening, netwerken en het verbinden van lokale ondersteuning;
- Landelijke, provinciale en lokale ondersteuners zetten zich in voor goede verbinding en afstemming tussen het aanbod;
- Partners in het *Nationaal Akkoord Amateurkunst* zetten zich in voor structurele verankering van cultuurbeoefening en amateurkunst in toekomstig beleid;
- Het werken aan de inhoudelijke kernambities heeft een goede uitwerking op de ontwikkeling van de infrastructurele kernambities. Zo concludeert ook de kennisrapportage *Nationaal Ontwikkeltraject Amateurkunst: bedding voor beweging* (Notten&Nelemans, sept 2025). Door samen te werken aan inhoud, ontstaan er netwerken en ontwikkelt zich ook de infrastructuur.

De keuze van kernambities sluit aan bij wat de pilots binnen *het Nationaal Akkoord Amateurkunst* lieten zien. De partijen bouwen voort aan hun eerdergenoemde ambities. Opvallend is dat kernambitie 4 (amateurkunstgroepen zijn zich bewust van hun waarde en rol in de samenleving) en 5 (er zijn voldoende artistiek begeleiders en kunstdocenten) duidelijk minder aandacht krijgen. Dit lijkt een patroon: ook bij de eerdere plannen voor de *Herstelgelden* en de *Pilots Nationaal Akkoord Amateurkunst* was er minder aandacht en inzet voor deze kernambities. Het is zinvol (of misschien zelfs noodzakelijk, de 5 kernambities hangen immers samen) om daarover het gesprek te voeren, zeker met het oog op de meerjarige regeling die in het voorjaar van 2026 start.

5 Doelstellingen

In de plannen voor *VLIAK 2025* hebben de instellingen doelstellingen, resultaten en effecten beschreven. Die moeten ertoe leiden dat ondersteuning voor amateurkunstgroepen, formeel en informeel en voor individuele makers makkelijk bereikbaar is.

Uit de *Verenigingsmonitor 2024* bleek dat 14% van de verenigingen ondersteuning ook daadwerkelijk weet te vinden. Hoewel er naast deze 14% vast meer groepen en makers ondersteuning hebben gekregen, is het toch helder dat er nog winst te behalen valt in het bereik en het effect van 'verenigingsondersteuning'.

Met de kernambities als kader, hebben de organisaties in hun plannen de volgende doelstellingen geformuleerd:

De koepels:

- Behartigen de belangen van hun discipline;
- Versterken artistieke en organisatorische kwaliteit via scholing, methodieken en coaching;
- Vergroten ledenaanwas en verjonging door nieuwe formats (zoals flexlidmaatschappen);
- Ontwikkelen digitale innovatie, toegankelijkheid en kennisdeling (kennisbanken, webinars, platforms);
- Verankeren inclusie en diversiteit in hun discipline.

De doelstellingen van de koepels zijn sterk gerelateerd aan wat zich in de eigen discipline voordoet. Maar daarin zijn even goed gemeenschappelijke doelstellingen te destilleren zoals belangenbehartiging en verankering van inclusie en diversiteit. Ook de versterking van de organisatorische en artistieke kwaliteit, de aandacht voor ledenaanwas en verjonging en de sterkere inzet van digitale middelen hebben de koepels als gemeenschappelijke doelstelling.

De provinciale instellingen:

De provinciale instellingen hebben in het voorjaar van 2025 gezamenlijke kernambities en inhoudelijke lijnen opgesteld. Daarmee willen ze de samenwerking, zowel met elkaar als met andere partners, kunnen versterken. Ze noemen als kernambities: een stevige infrastructuur, de beoefenaar centraal en de koppeling met maatschappelijke opgaven.

De inhoudelijke lijnen kunnen goed als gemeenschappelijke doelstellingen gezien worden:

- Werken aan ecosystemen en netwerken;
- Versterken communicatie en zichtbaarheid;
- Ondersteunen (vormen van) verenigen/toekomstbestendig verenigen;
- Door ontwikkelen en organiseren ondersteuningsaanbod (tools & trainingen);
- Talentontwikkeling en jongeren.

In de plannen formuleren de provinciale instellingen daarnaast eigen doelstellingen die vaak te scharen zijn onder de inhoudelijke lijnen. Eén instelling focust specifiek op jongerenparticipatie. Andere instellingen benoemen doelstellingen zoals het realiseren van een toegankelijk, inclusief en stimulerend aanbod van cultuurbeoefening en het versterken van de digitale infrastructuur.

Het werken aan ecosystemen en netwerken wordt door de provinciale instellingen als belangrijk gezien en er worden veel activiteiten ontwikkeld die daarmee samenhangen.

Met het formuleren van gezamenlijke ambities en inhoudelijke lijnen hebben de provinciale instellingen een belangrijke stap gezet naar samenwerking. Dit kan op termijn bijdragen aan een meer gelijke inzet op amateurkunstondersteuning. Het werken aan ecosystemen en netwerken wordt door de instellingen als belangrijk ervaren, en er worden veel activiteiten ontwikkeld die daarmee samenhangen. Naast de samenhang waar men naar streeft, is er alle ruimte voor accenten per provincie. Dat moet ook wel om aan te sluiten bij andere, eerder gestarte programma's van de instelling of beleid van een provinciale overheid.

De culturele instellingen:

De culturele instellingen uit P4 hebben op de 3 door FCP voorgeschreven thema's de volgende doelstellingen geformuleerd:

Thema	Geformuleerde doelstelling
1 Betrekken en versterken van informele amateurkunstgroepen en/of niet formeel georganiseerde amateurs die in groepsverband cultuur beoefenen.	- Bereiken van nieuwe en diverse doelgroepen (jongeren, mensen met beperking, ouderen) - Community building en sociale cohesie
2 Bevorderen van de deskundigheid en beroepspraktijk van (cultureel) professionals die met amateurkunstgroepen werken.	Kennisontwikkeling-, deling en overdraagbaarheid
3 Stimuleren van talentontwikkeling binnen amateurkunstgroepen en/of -verbanden die cultuur beoefenen op een aantoonbaar hoog niveau en een ontwikkelstap willen maken zonder de intentie om professional te worden.	- Kennisdeling en overdraagbaarheid - Community building en sociale cohesie

De plannen van de P4-instellingen kenmerken zich door experiment en vernieuwing. De projecten fungeren als laboratoria voor onderzoek zowel op de door FCP aangedragen terreinen als daarbuiten. Ze ontwikkelen en testen formats, werkwijzen en methodieken die inspelen op actuele thema's zoals urban arts, community art, cross-overs tussen disciplines en nieuwe vormen van amateurkunst.

6 Resultaten, impact en effecten

Vanuit de beschreven doelstellingen volgden voor de 26 organisaties de gewenste resultaten, effecten en impact.

In de regeling heeft het FCP drie effecten benoemd waar aanvragers in hun plannen rekening mee moesten houden: **nabijheid**, **relevantie** en **toegankelijkheid**. Aan minimaal één moest aandacht besteed worden.

De koepels:

Resultaten: De koepels willen onder meer resultaten behalen op het gebied van kennisdeling en deskundigheidsbevordering, nieuwe projecten realiseren, netwerken versterken en de samenwerking met andere organisaties vergroten. Om meer organisatorische en inhoudelijke kwaliteit te realiseren, wil een aantal koepels meer professionaliteit inzetten en de eigen organisatie beter toerusten.

Effecten: Daarmee willen ze bereiken dat verenigingen en groepen vitaler en inclusiever worden en dat de amateurkunst meer maatschappelijke erkenning krijgt.

Impact: De koepels streven uiteindelijk naar een duurzame, vitale en maatschappelijk gewaardeerde amateurkunstsector, waarin ze fungeren als boegbeelden, belangenbehartigers en verbinders. Het aan tafel zitten bij de relevante landelijke overleggen en netwerken wordt gezien als een belangrijk middel.

De provinciale instellingen:

Resultaten: Gezamenlijke resultaten zijn opleidingen en trainingen, tools en scans, netwerken en communities, experimenten en nieuwe initiatieven, en onderzoek & kennisdeling. Daarmee versterken de instellingen zowel de capaciteit van mensen als de infrastructuur van de sector.

Effecten: Meer en diverse groepen mensen doen mee, verenigingen, groepen en organisaties worden flexibeler en toekomstbestendiger, en amateurkunst is zichtbaarder en steviger ingebed in de samenleving.

Impact: De provinciale instellingen streven naar een duurzame, inclusieve en goed verankerde amateurkunstsector die bijdraagt aan samenhang, vitaliteit en maatschappelijke waarde in alle regio's van Nederland.

De thema-instellingen:

Resultaten: De projecten leveren vooral nieuwe methodieken en pilots, grote evenementen en presentaties, sterkere netwerken en communities, meer scholing en coaching, én kennisdeling voor de hele sector.

Effecten: Projecten zorgen ervoor dat meer en diverse groepen meedoen, dat er sterkere communities ontstaan, dat de artistieke en persoonlijke ontwikkeling van amateurs groeit, en dat de relevantie, zichtbaarheid en waardering van amateurkunst toeneemt.

Impact: De gezamenlijke impact van de P4-projecten is een duurzaam, inclusief en toekomstbestendig amateurkunst-ecosysteem, waarin meer mensen meedoen en waarin kunst vanzelfsprekend bijdraagt aan sociale cohesie en maatschappelijke vitaliteit.

Effecten nabijheid, toegankelijkheid en relevantie

De door FCP benoemde effecten dragen voor de aanvragers bij aan het nadenken over de maatschappelijke waarde van hun projecten. Wat voegt het toe aan wat er al is? Hoe borduurt het voort op bewezen waarde? Hoe kunnen meer mensen aan amateurkunst gaan doen, welke drempels zijn er daarvoor te slechten en welke voorwaarden te scheppen? En hoe kan de samenleving profijt hebben van de investeringen die gedaan worden?

Nabijheid krijgt in de plannen vooral een letterlijke uitleg: dichtbij in locatie, in plaats, bij wijze van spreken bij de deelnemers in de voortuin of ook via bestaande netwerken. In een enkel plan is te lezen dat nabijheid te maken kan hebben met aansluiting bij de belevingswereld van deelnemers, bijvoorbeeld bij een community-project. Nabijheid in de betekenis van aansluitend bij het kennis- of vaardigheidsniveau of de behoeften van deelnemers wordt zo niet benoemd. Dat geldt ook voor toegankelijkheid: het begrip krijgt vooral praktische uitwerkingen. Via laagdrempelige instapprojecten, een breed ondersteuningsaanbod, nieuwe methodieken en focus op kwetsbare groepen.

Voor de koepels zijn activiteiten relevant door artistieke vernieuwing, de aandacht voor identiteit (erfgoed) en de bijdrage aan welzijn, sociale cohesie en talentontwikkeling.

De provinciale instellingen zien de relevantie van hun activiteiten door beleidskoppeling met maatschappelijke domeinen als zorg, welzijn, onderwijs, integratie. Dat cultuurparticipatie structureel onderdeel van provinciale en gemeentelijke agenda's is, vormt voor hen een belangrijke relevantie. Culturele instellingen op thema benoemen vergelijkbare activiteiten als de koepels. Daarnaast koppelen zij relevantie aan (landelijke) voorbeeldwerking en overdraagbaarheid van methodieken en ervaring.

De aanvragers schrijven uitgebreid welke resultaten, effecten en impact ze nastreven. Er klinkt veel ambitie en energie uit de plannen! De aanvragers noemen een breed scala aan activiteiten (zie verder) waarbij de vraag opdoemt in hoeverre dit realistisch is, gezien de soms ook beperkt beschikbare middelen en menskracht.

Er zijn plannen met een duidelijke focus op één onderwerp of doelgroep, en plannen met een brede aanpak. Het is interessant om de resultaten en effecten van deze projectplannen te vergelijken. Dat kan nuttige informatie opleveren over de doelmatigheid van de inzet van middelen.

7 Doelgroepen en activiteiten

De activiteiten van *VLIAK 2025* gaan zich voornamelijk richten op:

- Verenigingen en stichtingen;
- Informele groepen;
- Individuele makers;
- Ondersteuners;
- Beleidsmakers;
- Artistieke begeleiders;
- Specifieke groepen (jongeren, nieuwkomers, ouderen, mensen met een beperking);
- Maatschappelijke instellingen (scholen, zorg, welzijn, bibliotheken).

Bij de landelijke koepels gaat het specifiek om scholingsactiviteiten, campagnes, festivals, innovatieve projecten en netwerken. Daarbij richten ze zich op:

- Aangesloten eigen verenigingen, clubs en groepen en leden → trainingen, kennisbanken, opleidingen;
- Jongeren en nieuwe instroom → jeugdcomités, kennismakingsprojecten (bijvoorbeeld *Start to Sing*, jongerenfilmwedstrijden);
- Ondervertegenwoordigde groepen → mensen met een beperking (KNMO), migranten en internationale groepen (Danslink, FFGN);
- Breed publiek → via festivals (NOVA Filmgala, Textielfestival, Folkloredag).

Provinciale instellingen werken aan netwerken en deskundigheidsbevordering; ze organiseren laagdrempelige projecten en zetten samenwerking met het sociaal domein op; ze organiseren ook campagnes. Ze richten zich op:

- Lokale ondersteuners → kennisdeling, advies, inzicht in trends, netwerkvorming;
- Amateurkunstenaars → zowel op amateurkunstgroepen als informele makers;
- Nieuwe en kwetsbare groepen → jongeren, ouderen, migranten, mensen met een beperking;
- Beleidsmedewerkers en (maatschappelijke) samenwerkingspartners → gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties, scholen.

De P4-instellingen richten zich op innovatie en experimenten en ontplooiën activiteiten als pilots, fieldlabs, community art, festivals, parades. Ze doen aan methodiekontwikkeling, organiseren scholing en maken de koppeling met zorg. Daarbij richten ze zich op:

- Specifieke doelgroepen → dirigenten, koorzangers, HAFABRA-musici, urban makers, amateurtheatermakers en -groepen;
- Nieuwe en moeilijk bereikbare doelgroepen → jongeren, mensen met migratieachtergrond, informele makers, kwetsbare groepen;
- Lokale gemeenschappen en publiek → wijkbewoners, zorginstellingen, festivalpubliek;
- Ondersteuners en beleidsmakers → via overdraagbare methodieken en voorbeeldwerking;
- Jongeren/kwetsbaren en brede lokale gemeenschappen via community art en festivals.

Onderstaand overzicht geeft een beeld of doelgroepen veel, gemiddeld of weinig genoemd worden in de plannen. Dat zegt iets over de aandacht die naar ze toegaat, maar nog weinig over de inzet van middelen.

Bij de maatschappelijke instellingen gaat het meer om samenwerkingspartners dan om doelgroepen.

	P2 – landelijke koepels	P3 – provinciale steunpunten	P4 – thema-instellingen
Verenigingen & stichtingen	Veel – kernachterban	Veel – infrastructuur centraal	Weinig – indirect via community
Informele groepen	Weinig – incidenteel	Gemiddeld – via pilots en projecten	Veel – expliciet (urban crews, buurt-netwerken)
Individuele makers	Gemiddeld – als dirigent/docent	Weinig	Veel – jongeren, urban artiesten, spoken word
Beleidsmakers	Weinig	Gemiddeld – provincies/gemeenten cruciaal	Weinig
Ondersteuners	Weinig	Veel – cultuurcoaches, makelaars	Weinig
Artistieke professionals	Veel – scholing dirigenten, regisseurs, docenten	Gemiddeld – trainingen en tools	Gemiddeld – in pilots/projecten
Specifieke groepen (jongeren, nieuwkomers, ouderen, mensen met beperking)	Gemiddeld – groeiende aandacht, vaak via verjonging en inclusieprojecten	Veel – expliciete focus in projecten en provinciale agenda's	Veel – centraal in pilots (urban jongeren, inclusieve communities, zorg- en buurtprojecten)
Maatschappelijke instellingen (scholen, zorg, welzijn, bibliotheken)	Weinig – incidentele samenwerking (bv. educatieprojecten)	Veel – structurele partners in provinciale programma's	Veel – kernpartners in pilots, met nadruk op zorg & buurt

De drie groepen aanvragers hebben een uiteenlopende focus in hun activiteiten, maar zijn eensgezind in hun ruime aandacht voor jongeren. De koepels focussen zich daarnaast op (eigen) verenigingen, leden of beoefenaars. Ze richten zich maar weinig op beleidsmakers en de lokale ondersteuner.

De provinciale instellingen richten zich sterk op beleidsmakers en lokale ondersteuners. Ook de kwetsbare groepen krijgen veel aandacht in de plannen. De thema-instellingen zoeken het duidelijk buiten de gevestigde verenigingsstructuren en richten zich op specifieke groepen, wijken en buurten.

Binnen de regeling als geheel is er een goede spreiding van aandacht bij de drie groepen (koepels, provinciale instellingen en culturele instellingen). De aandacht is binnen die groepen verdeeld over verschillende doelgroepen.

Je kunt je afvragen of de koepels nog meer werk zouden kunnen maken van de doelgroep beleidsmakers en lokale ondersteuners? Want die kunnen een belangrijke rol spelen bij het realiseren van de doelstellingen. En welke rol kunnen diezelfde beleidsmakers en ondersteuners spelen bij het integreren van de experimenten en specifieke trajecten van de thema-instellingen, zodanig dat experimenten aansluiten en niet op zichzelf blijven staan? Kortom: in P2 en P4 kan men scherper kijken naar wat er strategisch en qua samenwerking nodig is om de doelstellingen te halen.

8 Samenwerking

Om te bouwen aan een samenhangende aanpak van de ondersteuning en om maximale impact van inspanningen te krijgen, is samenwerking, afstemming en rol- en taakverdeling cruciaal. En daar zijn inmiddels op verschillende niveaus op papier afspraken over gemaakt. De landelijke, provinciale en lokale overheden hebben hun samenwerking en afstemming vastgelegd in de *Bestuurlijke Afspraken Cultuurparticipatie (BAC)*; de provinciale steuninstellingen hebben in een gezamenlijke paragraaf hun ambities geformuleerd en ook de landelijke koepels zitten in een traject om gezamenlijke thema's en werkwijzen te benoemen.

Binnen de regeling *VLIAK 2025* is samenwerking een voorwaarde voor subsidie. De regeling zegt daarover: *'Interdisciplinaire en/of sector-overstijgende samenwerkingen moedigen we aan.'* Specifiek in paragraaf 3: *'Met de subsidie Inhoudelijke versterking infrastructuur stimuleren we samenwerking tussen provinciale steuninstellingen, professionele amateurkunstorganisaties en amateurkunstgroepen.'*

In paragraaf 4: *'Met de subsidie Inhoudelijke versterking infrastructuur op thema's stimuleren we de samenwerking tussen professionele organisaties die werken in de amateurkunstsector, met één of meer amateurkunstgroepen of collectief van (cultureel) professionals en een provinciale steuninstelling of amateurkunstkoepel.'*

Wat kan die samenwerking dan zoal opleveren? Samenwerking binnen de amateurkunst vormt een rijk en gelaagd netwerk. Verenigingen, lokale initiatieven, gemeenten, maatschappelijke organisaties, onderwijs en lokale, provinciale en nationale ondersteuners dragen hier op hun eigen manier aan bij. Door de onderlinge verbinding kan er een stevig fundament ontstaan waarin traditie, beleid en vernieuwing elkaar versterken. Het verenigingsleven blijft zo vitaal, beleid en infrastructuur zorgen voor draagvlak en ondersteuning, en experimenten in buurten en gemeenschappen brengen nieuwe vormen van participatie tot stand. Samen zorgen al deze partijen dat amateurkunst dichtbij mensen staat, toegankelijk blijft voor nieuwe en diverse doelgroepen, en maatschappelijk relevant is in een veranderende samenleving. De koepels, provinciale instellingen en thema-instellingen zijn de aanjagers. Zij weten wat samenwerking kan opleveren en wie geschikte partners zijn.

Vanuit de rol van de koepels (het bewaken en versterken van de kwaliteit en continuïteit binnen de specifieke discipline) en hun landelijke werkgebied, concentreert samenwerking zich op amateurkunstgroepen, onderwijsinstellingen en podia. Precies die plekken waar beoefenaars leren, oefenen en optreden. Minder aandacht gaat naar gemeenschappen of sociale partners, omdat de focus op de discipline ligt.

Vanuit de rol van de provinciale instelling (als makelaar en verbinder in de provincie, tussen beleid, makers, ondersteuners en gemeenschappen met directe lijnen naar gemeenten en lokale intermediairs) kennen de provinciale instellingen een sterke samenwerking met gemeenten. De provinciale instellingen zijn de bouwers bij uitstek van het cultureel ecosysteem. Twee mooie voorbeelden van onderlinge provinciale samenwerking: het samen optrekken in de tool *Toekomstijk* en de AI-verkenningen.

Vanuit hun gerichtheid op experiment, vernieuwing inclusie, community art, en door hun in het algemeen wat kleinere schaal van werken richt samenwerking zich bij de thema-instellingen op bewoners, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Die zijn essentieel om nieuwe methodieken te ontwikkelen.

Een indrukwekkend aantal culturele, onderwijs- en welzijnsinstellingen en organisaties wordt betrokken in de uitvoering van de activiteiten van *VLIAK 2025*. Alleen dat al kan leiden tot grotere zichtbaarheid van amateurkunst!

Koepels werken graag landelijk of lokaal samen; provinciale organisaties hebben vooral een provinciale en lokale focus (naast de onderlinge samenwerking die in gang is gezet). De initiatiefnemers uit P4 (met daaronder ook provinciale instellingen en koepels) zoeken de samenwerking bij voorkeur binnen de eigen discipline of soms met andere sectoren. Daarbij lijken lokale of provinciale grenzen minder een rol te spelen.

Het valt op dat koepels en provinciale organisaties elkaar in de plannen weinig als samenwerkingsorganisatie noemen. Zou het maken van afspraken (zoals de overheden dat hebben gedaan in *BAC*) meer duidelijkheid kunnen geven over wie wat doet en waar men kan samenwerken?

9 De toekomst van verdere versterking van amateurkunst

In de afgelopen jaren, sinds de introductie van de Corona-gelden, is veel ervaring opgedaan met ondersteuning van de amateurkunst. De verschillende regelingen die daarvoor getroffen waren boden binnen ruime kaders de gelegenheid om te werken aan belangrijke onderwerpen en te bouwen aan de infrastructuur voor ondersteuning van de amateurkunst.

De *Kennisrapportage Nationaal Ontwikkeltraject Amateurkunst: bedding voor beweging* (Noten&Nelemans, sept 2025) bundelt op hoofdlijnen de opgehaalde en gedeelde kennis in het *Nationaal Ontwikkeltraject Amateurkunst* met aanbevelingen. 'Een belangrijke conclusie is dat alle activiteiten gericht op inhoudelijke versterking en de disciplinegerichte ondersteuning van de amateurkunst ook bijdragen aan de versterking van de ondersteuningsstructuur hiervan.' *VLIAK 2025* en de daarin gehonoreerde projecten bouwen daarop voort. De recente krachtenbundeling van provinciale instellingen en landelijke koepels is daarbij een waardevolle aanvulling.

In de plannen van de aanvragers klinkt ook realisme door.

Eén van de koepels stelt:

'Het ontbreken van structurele middelen maakt continuïteit kwetsbaar; veel projecten vallen gewoon stil na afloop van de subsidieperiode.'

Een provinciale instelling:

'Lokale cultuurondersteuners zijn cruciaal voor ons, maar de rolverdeling tussen lokaal, provinciaal en landelijk blijft diffuus.'

En een instelling uit P4:

'De impact van onze experimenten is sterk lokaal. Het is moeilijk om deze methodieken breder in te zetten.'

Ook op het niveau van gezamenlijkheid liggen er nog uitdagingen. Hoe samen te zorgen voor een sterkere zichtbaarheid van zowel het traject en zijn resultaten voor de brede sector, als de zichtbaarheid van amateurkunst in het algemeen? Of voor een sterke en efficiënte vorm van monitoring en kennisdeling met elkaar? Of van het opschalen van impactvolle projecten en trajecten?

Het zijn uitdagingen waar in de komende tijd stappen gezet kunnen worden, ook met het oog op de meerjarige regeling die in het voorjaar van 2026 opengaat bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het *Kennistraject Amateurkunstondersteuning*, waaraan de gehonoreerde projecten deelnemen, ondersteunt ook in de komende jaren bij de monitoring, kennisdeling en samenwerking in de regeling *Versterking Landelijke Infrastructuur Amateurkunst*. De invulling daarvan in 2026-2028 geven we samen met de partners verder vorm.

Colofon

Analyse Versterking Landelijke Infrastructuur Amateurkunst (VLIAK) 2025

Auteur

Hans Noijens

Uitgever

LKCA

Lange Viestraat 365

Postbus 452

3500 AL Utrecht

030 711 51 00

info@lkca.nl

www.lkca.nl

Over LKCA

Cultuurbeoefening is essentieel voor een creatieve en veerkrachtige samenleving. Daarom versterkt LKCA de kwaliteit en positie van cultuureducatie en amateurkunst. We maken kennis toegankelijk en stimuleren samenwerking en professionalisering.

LKCA probeert publicaties zo toegankelijk mogelijk aan te bieden. Neem contact met ons op bij ontoegankelijke informatie via info@lkca.nl.

©LKCA Utrecht, oktober 2025

LKCA

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA | Lange Viestraat 365 | Postbus 452, 3500 AL Utrecht | +31 30 711 51 00 | www.lkca.nl | info@lkca.nl